

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 09.10.1986, sp. zn. Cpj 227/85, ECLI:CZ:NS:1986:CPJ.227.1985.1

Číslo: 17/1987

Právní věta: Opatrovník účastníka ustanovený soudem podle § 37 odst. 2 a 3 zák. o rod. a podle § 29 odst. 2 o. s. ř. může zmocnit jinou osobu k zastupování účastníka v tom rozsahu, v jakém je oprávněn za účastníka jednat.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 09.12.1986

Spisová značka: Cpj 227/85

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Opatrovník, Zastoupení

Předpisy: 94/1963 Sb. § 37 odst. 2
§ 37 odst. 3 99/1963 Sb. § 29 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

U soudů není jednotný názor na otázku, zda opatrovník ustanovený účastníku soudem podle § 37 odst. 2 a 3 zák. o rod. nebo podle § 29 odst. 2 o. s. ř. může zmocnit jinou osobu k zastupování účastníka.

Některé soudy dovozují, že není možné, aby soudem ustanovený opatrovník zmocnil k zastupování takového opatrovance v občanském soudním řízení jinou osobu, neboť opatrovník musí vykonávat tuto svou funkci osobně (§ 24 o. z.), a že udělení plné moci nepřipouští ani ustanovení § 24 o. s. ř. Tento názor není správný.

Podle občanského zákoníku 1) vzniká zastoupení buď ze zákona nebo z rozhodnutí soudu anebo ze smlouvy (§ 23 o. z.). První dva druhy zastoupení nazývá občanský zákoník zákonným zastoupením. Jestliže nejsou občané k právním úkonům způsobilí, jednají za ně jejich zákonní zástupci (§ 26 o. z.). Kdo je zákonným zástupcem nezletilého dítěte, upravuje zákon o rodině 2) (§ 27 odst. 1 o. z.). Podle ustanovení § 37 odst. 1 zák. o rod. dítě může být zastoupeno kterýmkoliv z rodičů, jenž je způsobilý k právním úkonům v plném rozsahu a nebyl zbaven svých rodičovských práv. Žádný z rodičů nemůže zastoupit své děti, jde-li o právní úkony, při nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dětmi nebo mezi dětmi navzájem (§ 37 odst. 1 zák. o rod.). Nemůže-li dítě zastoupit žádný z rodičů, ustanoví soudu dítěti opatrovníka (§ 37 odst. 3 zák. o rod.), který bude dítě v řízení nebo při určitém právním úkonu zastupovat.

V řízení před soudem, je-li tu nebezpečí z prodlení, ustanoví předseda senátu opatrovníka podle ustanovení § 29 odst. 1 o. s. ř., není-li zastoupen ten, kdo nemůže před soudem samostatně jednat. Pokud neučiní jiná opatření, může předseda senátu ustanovit podle § 29 odst. 2 o. s. ř. opatrovníka také účastníku, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat. Toto ustanovení je použitelné i na ten případ, jde-li o nezletilého účastníka řízení; od předchozích případů se liší jen tím, že toto opatření činí procesní soud, nikoli soud péče o nezletilé.

Nezletilý účastník řízení může být tedy zastoupen kterýmkoliv z rodičů nebo opatrovníkem, mohlo by dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dětmi nebo mezi dětmi navzájem (tzv. kolizní opatrovník). Jednotlivé druhy zákonného zastoupení, tedy zastoupení rodičů (§ 37 odst. 1 zák. o rod.) a zastoupení opatrovníkem (§ 37 odst. 2 a 3 zák. o rod. nebo § 29 odst. 2 o. s. ř.), plní stejný účel. Liší se však rozsahem oprávnění v zastupování. Ve všech případech je smyslem zákonného zastoupení poskytnout ochranu právům a oprávněným zájmům osob, které samy nemohou náležitě chránit svá práva a oprávněné zájmy, popřípadě poskytnout ochranu i jiným zájmům společnosti.

Soudní praxe připouští, aby v případě zákonného zastoupení rodiči udělil rodič za dítě plnou moc advokátovi (§ 25 o. s. ř.) nebo jinému občanovi (§ 24 a násl. o. s. ř.). V případě plné moci udělené rodičem je zastoupen přímo opatrovanec, nikoliv sám rodič. Ten pouze uděluje plnou moc za opatrovance, který není sám způsobilý takový úkon učinit. Právě s ohledem na nutnost poskytnout řádnou ochranu právům a oprávněným zájmům osob, které samy nemohou náležitě chránit svá práva a oprávněné zájmy, a také v zájmu zajištění stejného postavení osob, bez ohledu na to, jsou-li zastoupeny rodiči (§ 37 odst. 1 zák. o rod.) nebo opatrovníkem (§ 37 odst. 2 a 3 zák. o rod. nebo § 29 odst. 2 o. s. ř.), je nutno připustit i v případě zastoupení opatrovníkem možnost, aby opatrovník mohl udělit za opatrovance plnou moc advokátovi nebo jinému občanovi (§ 24 a násl. o. s. ř.).

Udělení plné moci k zastupování opatrovance je osobním výkonem práv a povinností opatrovníka, které plní z důvodu své funkce vůči opatrovanci, a to v souladu s ustanovením § 24 o. z. Toto ustanovení, jež zdůrazňuje, že zástupce (tedy i opatrovník) musí jednat osobně, má na zřeteli to, aby si opatrovník nezvolil za sebe zástupce k tomu, aby za opatrovníka práva vykonával, je však v souladu s osobním výkonem povinností opatrovníka, aby zabezpečil ochranu práv a oprávněných zájmů opatrovance tím, že právě jemu zvolí v rámci výkonu svých práv a povinností zástupce. I když v řadě případů bude vystupovat za nezletilého je zákonný zástupce, nelze uvedenou možnost zastoupení i zvoleným zástupcem vyloučit.

Jestliže má opatrovanec zvoleného zástupce, doručují se písemnosti ve smyslu ustanovení § 49 odst. 1 o. s. ř. tomuto zvolenému zástupci.

Poznámky pod čarou:

1) zákona č. 40/1964 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 70/1983 Sb.)

2) zákon č. 94/1963 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 66/1983 Sb.)